

органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст. Даний вид самоврядування є одним з найважливіших інститутів сучасного суспільства. Сьогодні воно є одночасно формою самоорганізації громадян і в цій якості - складовою частиною громадянського суспільства, рівнем публічної влади (інструментом демократичної участі громадян в управлінні загальними справами) і елементом ринкової економічної системи (заповнюючи прогалини ринку в частині надання послуг мешканцям і координації господарської діяльності).

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах народовладдя законності, гласності, колегіальності, поєднання місцевих та державних інтересів, виборності правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами, підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб, державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування, судового захисту прав місцевого самоврядування.

Засади організації та діяльності правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, умови реалізації громадянами України права на службу в органах місцевого самоврядування, гарантії їх соціального захисту, здійснення механізму обрання, затвердження і призначення на посади в органи місцевого самоврядування визначаються Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування» та «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських селищних міських голів».

Конституційно-правовою необхідністю в українській державі має стати реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. У зазначеному документі чітко визначені принципи реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, серед яких: верховенства права; відкритості, прозорості та громадської участі; повсюдності місцевого самоврядування; субсидіарності; доступності

публічних послуг; підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальній громаді; підконтрольності органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади у питаннях дотримання Конституції та законів України; правової, організаційної та фінансової спроможності місцевого самоврядування; державної підтримки місцевого самоврядування; партнерства між державою та місцевим самоврядуванням; сталого розвитку територій.

Досліджуючи механізм організації діяльності органів місцевого самоврядування в українській державі, варто акцентувати увагу на особливостях їх діяльності, яка базується на загальних принципах інституту місцевого самоврядування в Україні, специфічних, таких як, принципи належного врядування, принципи історичної обумовленості ідей та норм, покладених в основу організації діяльності кожної спільноти громадян.

Наукове значення одержаних результатів зумовлене поставленими метою та сукупністю завдань дослідження. Автором в подальших дослідженнях комплексно і системно будуть проаналізовані теоретичні та практичні аспекти розвитку діяльності місцевого самоврядування на сучасному етапі та запропоновані шляхи вдосконалення цих систем.

Олександр НИЖЕЛЬСЬКИЙ

слухач магістратури за спеціальністю
«Державна служба»

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та публічного управління Бутов А.М.

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Органи самоорганізації населення є важливим елементом системи місцевого самоврядування.

Чинним законодавством визначено, що органи самоорганізації населення – це:

- представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених Законом України «Про органи самоорганізації населення» (стаття 2);
- одні з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення (стаття

3);

– будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети (стаття 3) [1].

Роль і функціональне навантаження органів самоорганізації населення обумовлені множиною завдань, зазначених статтею 3 вказаного вище Закону, зокрема: 1) створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України; 2) задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння в наданні їм відповідних послуг; 3) участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм [1].

Органам самоорганізації населення притаманні як риси органів державної влади, так і риси громадських організацій.

Об'єктивними причинами, що зумовлюють необхідність функціонування органів самоорганізації населення, є:

– значимість задіяння місцевої громади у вирішенні питань місцевого значення;

– потреба розвантажити органи місцевого самоврядування від вирішення тих питань місцевого рівня, які можуть бути вирішені самою громадою (шляхом делегування частини повноважень органам самоорганізації населення).

Орган самоорганізації населення створюється жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань, передбачених чинним законодавством [1].

Їх можна поділити на три групи:

1) органи самоорганізації населених пунктів. До них відносяться сільські та селищні комітети. Ці комітети створюють жителі сіл та селищ, що перебувають у межах складних територіальних громад і не є адміністративними центрами цих громад;

2) органи самоорганізації районів у містах, жителі яких відповідно до статті 142 Конституції України хоча й утворюють територіальну громаду, проте вона не виступає самостійним суб'єктом місцевого самоврядування. При цьому районні у містах комітети можуть бути створені лише в разі, коли відповідна міська рада приймає рішення про неутворення районних у місті рад;

3) органи самоорганізації, що створюються частиною жителів населеного пункту – будинкові, вуличні, квартальні комітети, а також комітети мікрорайонів. При цьому слід враховувати, що будинкові

комітети створюються в межах одного або кількох багатоквартирних будинків, а вуличні та квартальні комітети – лише в місцях індивідуальної забудови.

Зазначений перелік органів самоорганізації населення є виключним, що дає змогу чітко відокремити від них органи громадської самодіяльності населення, які, в свою чергу, функціонують за галузевою ознакою й являють собою форму об'єднання жителів з метою поліпшення рівня громадських послуг, які їм надаються в системі місцевого самоврядування, наприклад, батьківські комітети в школах та дитячих садках [2].

Якщо звернутись до досвіду зарубіжних країн, слід вказати на те, що законодавство Польщі дещо по-іншому підходить до визначення статусу та порядку діяльності тих формувань, які, згідно із законодавством нашої країни, називаються органами самоорганізації населення. Польське законодавство називає їх “допоміжними органами”, які створюються в “допоміжних одиницях”. Закон Польщі “Про гмінне самоврядування” у ст. 5 встановив, що самоврядна громада – гміна – “може утворити допоміжні одиниці: сільські округи, райони, селища тощо”. На практиці гмінами також створювались такі допоміжні одиниці, як сільські староства на селі, діляниці й мікрорайони в містах [3]. Таке положення впливає із ч. 4 ст. 169 Конституції Республіки Польща, яка встановила, що “внутрішній устрій одиниць місцевого самоврядування визначають, в межах законів, їх розпорядчі органи” [4].

Отже, розвиток локальної демократії та реальна участь громадян у вирішенні питань місцевого значення є найважливою умовою побудови громадянського суспільства. А вирішення проблемних питань місцевого розвитку тісно пов'язане з розвитком системи місцевого самоврядування в Україні, однією зі складових якої є органи самоорганізації населення.

Література:

1. Закон України «Про органи самоорганізації населення» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>

2. Щербань Т. Підвищення значення та ролі органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_19.pdf

3. Майгер Б. Місцеве самоврядування Польщі та України. Вибрані юридичні проблеми (правовий стан на 01.10.1999 р.). – Варшава, 1999. – 394с.

4. Конституція Республіки Польща. – Варшава: Изд-во Сейма, 1997. – 67с.